

4. Dekolonizacja i narodziny państwa Izrael

1. Procesy dekolonizacyjne w Azji:

- a) Po zakończeniu II Wojny Światowej wiele państw dążyło do niepodległości, ale nie miało szans w starciu zbrojnym z wojskami okupanta.
- b) Zaraz po wojnie w całej Azji Południowo - Wschodniej doszło do wystąpień przeciwko władzy kolonizatorów.
 - W Indiach (okupowanych przez Wlk. Brytanię) stosowano "bierny opór" przeciwko zaborcy, propagowany przez Mohandasa Karamchanda Gandhiego. W wyniku podziału po uzyskaniu niepodległości w 1947r. powstały Indie i Pakistan.
 - W Wietnamie rozgorzał konflikt wewnętrzny (zakończony w 1975r.) i wojna przeciwko francuskiemu okupantowi zwana "Małą Wojną Koreańską".
 - Do roku 1949 i 1965 doszło do wojny między Pakistanem a Indiami o prowincję Kaszmir, a w 1971r. niepodległość ogłosił Bangladesz
- c) Na Bliskim Wschodzie w 1946r. do niepodległych państw dołączyły Syria, Liban i Jordania (do 1957r. zależna od Wlk. Brytanii)

2. Procesy Dekolonizacyjne w Afryce:

- a) W momencie zakończenia II wojny światowej w Afryce były trzy niepodległe państwa: RPA (rządzone przez białych), Liberia i Egipt (dopiero w 1952r. stał się niezależny od Wlk. Brytanii, a po obaleniu króla Faruka władzę w państwie przejął płk. Gamal Abdel Naser). W 1956r. Egipt odzyskał władzę nad strefą Kanału Sueskiego. Kolejnymi państwami niepodległymi były:
 - Libia (1951r.)
 - Maroko i Tunezja (1956r.)
 - Gwinea (1958r.)
 - Sudan brytyjski (1956r.)
 - Ghana (1957r.)
- b) Większość mieszkańców Afryki uzyskała niepodległość w 1960r. - powstało wówczas 16 państw. Nowo powstałe państwa nie były w stanie samodzielnie rządzić, więc dalej pozostawały w znaczącym stopniu zależne od dawnych państw kolonialnych i Stanów Zjednoczonych.
- c) Zbrojnie niepodległość wywalczyła sobie Algieria podczas tzw. Konfliktu Algierskiego (1954-1962) w charakterze wojny domowej z Francją, podczas której zginęło ok. miliona ludzi.
- d) Kolonie najdłużej posiadała Portugalia - Angolę i Mozambik (do 1975r.) oraz Hiszpania - Saharę Zachodnią (do 1976r.)
- e) Niepodległość uzyskała Rodezja (Zimbabwe) w 1980r, a w 1990r. Namibia.

- f) W wielu państwach brakowało kadry, odbywały się częste przewroty wojskowe, wojny domowe na tle etnicznym, wprowadzano dyktaturę, a w większości państw brakowało stabilności politycznej. Było to spowodowane problemami wewnętrznymi, ale także obcą interwencją.

3. Powstanie Państwa Izrael i kryzys sueski.

- a) W 1947r. ONZ postanowiła o podziale Palestyny w wyniku narastających konfliktów żydowsko - arabskich. 14 maja 1948r. Tymczasowa Rada Narodowa w Tel Awiwie ogłosiła powstanie państwa Izrael, co wywołało atak wojsk państw arabskich. Izrael wyszedł z tej wojny zwycięsko i opanował znacznie większy teren, niż ten przyznany mu przez ONZ. Żydzi wygrali dzięki wyszkoleniu, dobrej organizacji, poparciu ZSRR i państw zachodnich (szczególnie USA i Francji).
- b) Konflikt między Irakiem oraz tzw. Wielką Syrią (Syria, Liban i Jordania), a Egiptem, przeszedł do historii jako kryzys sueski. Włączenie się Izraela sprawiło, że czasem nazywa się ją drugą wojną izraelsko-arabską. Konflikt ten doprowadził do podpisania 26 lipca 1956 r. przez prezydenta Nasera (Egipt) nacjonalizacji Kanału Sueskiego. ONZ próbowało rozwiązać kwestię kanału w sposób pokojowy, ale nie udało się to. W październiku 1956r. Żydzi zaatakowali Egipt zajmując półwysep Synaj, a siły brytyjsko-francuskie zajęły kanał. Zdecydowane kroki ONZ i USA sprawiły, że do 1957r. zarówno wojska Izraela jak i brytyjsko-francuskie zostały wycofane z Egiptu.

4. Próby konsolidacji państw postkolonialnych

Inicjatywa stworzenia sformalizowanego ruchu narodziła się na konferencjach państw w New Delhi (1947 i 1949).

W 1955r. na konferencji w Bandungu 29 państw Afryki i Azji powołało Ruch Państw Niezaangażowanych.

W 1963r. w Addis Abebie 31 państw powołało Organizację Jedności Afrykańskiej (OJA).

Wiktoria Czarnecka
Denis Janiak